

Lesk a bída „žebříčků“

MF DNES zveřejnila 6. června velmi užitečný žebříček vysokých škol a fakult. Jako pomůcku pro výběr školy ho ocení zejména studenti s vědeckými ambicemi, neboť zvolené kritérium pro pořadí v žebříčku je relevantní právě pro ně: vědecká kapacita školy (měřená počtem publikací ve vědeckých časopisech s dostatečnou mezinárodní prestiží) připadající na jednoho studenta.

Pro hodnocení kvality škol v jednotlivých oborech zvolili autoři jednoduché a přirozené dělení univerzit podle fakult. Vyhraněným zájemcům však takové dělení často skrývá důležité informace o jednotlivých vědních oborech, neboť současný stav odráží historický vývoj a nemá jednotný systém. Stejně obory se tak na různých univerzitách skrývají pod různými názvy, jindy jsou „schované“ uvnitř fakult s dosti odlišným názvem nebo heterogenním obsahem. Potom například umístění Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v žebříčku filozofických fakult nevypovídá mnoho o tom, jak si Slezská univerzita stojí v přírodních vědách ve srovnání se samostatnými přírodovědnými fakultami ostatních univerzit. Obdobně je tento problém vyhrocen v případě ekonomických oborů a Univerzity Karlovy.

Seznam není úplný

V publikovaném žebříčku ekonomických fakult Univerzita Karlova totiž vůbec nefiguruje. Ačkoliv jednu pětinu studentů veřejných vysokých škol v Česku najdete právě na ekonomických či obchodních oborech, tak u veřejnosti i u zájemců o tento populární a silně poptávaný obor studia může vzniknout mylný dojem, že nejstarší a největší česká univerzita tento obor nepěstuje. Ti méně zvědaví budoucí studenti ekonomie pak třeba Karlovu univerzitu ze svých životních plánů rovnou vyškrtnou.

Ekonomická věda i výuka na Univerzitě Karlově samozřejmě existuje, a to hned ve dvou institucích, které však nemají status fakulty: CERGEEI (společné pracoviště UK a Národohospodářského ústavu AV ČR) má samostatný status v rámci UK a poskytuje mezinárodní doktorské studium ekonomie v angličtině, akreditované nejen v Česku, ale i v USA. Institut ekonomických studií (IES) je zase součástí Fakulty sociálních věd a poskytuje kompletní studium ekonomie a financí od bakalářského stupně po doktorský. Po vzoru kvalitních evropských a amerických univerzit se na obou pracovištích neklade dělítko mezi výuku a výzkum, pedagogové jsou vědecky velmi aktivní a mají slušný počet kvalitních publikací.

Pořadí škol se mění

Pokusme se na CERGE-EI a IES podívat nikoli jako na oddělené instituce, ale jako na hypotetickou obdobu Fakulty ekonomie a financí Univerzity Karlovy. Pořadí ekonomických fakult se tím radikálně mění. Podle stejných kritérií, která použili autoři žebříčku, by v loňském roce vykazali pedagogičtí pracovníci této hypotetické Fakulty ekonomie a financí UK 26 publikací v databázi ISI, což při necelých sedmi stovkách studentů dává koeficient pro hodnocení 38,9. Měřítka kvality ekonomie na Univerzitě Karlově je tedy dvojnásobné ve srovnání se zveřejněným vítězem žebříčku (Fakulta informatiky Masarykovy univerzity Brno s 16,8 body) a je řádově vyšší než u instituce, kterou si širší veřejnost zřejmě nejvíce spojuje s ekonomickými obory, tedy VŠE v Praze.

Kde studovat ekonomii

Kdyby žebříček nebyl sestaven podle současných fakult, ale podle „míst, kde lze studovat ekonomii“, obě ekonomická centra Univerzity Karlovy by v něm dominovala i samostatně. CERGE-EI by zaujalo první příčku s koeficientem 80, následováno IES s koeficientem 30.

Naším cílem není kritizovat autory původního žebříčku založeného na dělení podle fakult, pro veřejnost jasně srozumitelném. Chtěli jsme však ukázat, že díky historicky daným rozdílům ve struktuře univerzit se některá špičková pracoviště v žebříčku vůbec nemusí objevit. Jelikož podobných žebříčků bude do budoucna přibývat, lze očekávat, že budou hrát stále větší roli při volbě školy jak ze strany studentů, tak i při rozhodování státních orgánů či sponzorů o přidělení financí jednotlivým školám.

Jakákoliv jednoduchá a veřejnosti srozumitelná hodnocení kvality univerzit budou vždy zohledňovat zejména formální strukturu univerzit či fakult a nikdy nebude v možnostech hodnocení zohlednit všechny specifické podmínky každé univerzity. Náš příklad ukazuje, že Univerzita Karlova má de facto suverénně nejlepší ekonomickou fakultu v Česku, která v žebříčcích není nikde vidět. To jasně dokumentuje i důležitost obchodní strategie univerzit do budoucna: nestačí kvalitní pracoviště pouze mít, ale je nutné je také pod jasnou obchodní známkou prodat.

LUBOMÍR LÍZAL, ředitel CERGE-EI

MICHAL MEJSTRÍK, ředitel Institutu ekonomických studií FSV UK